

Integrace - obsah přednášky

Teorie integrace

- Integrace: procesy na geografické úrovni – např. celosvětové hospodářské organizace, regionální hospodářské organizace, odvětvové hospodářské organizace...
- Integrační procesy na úrovni geomatiky/ geoinformatiky – například INSPIRE, SDI...

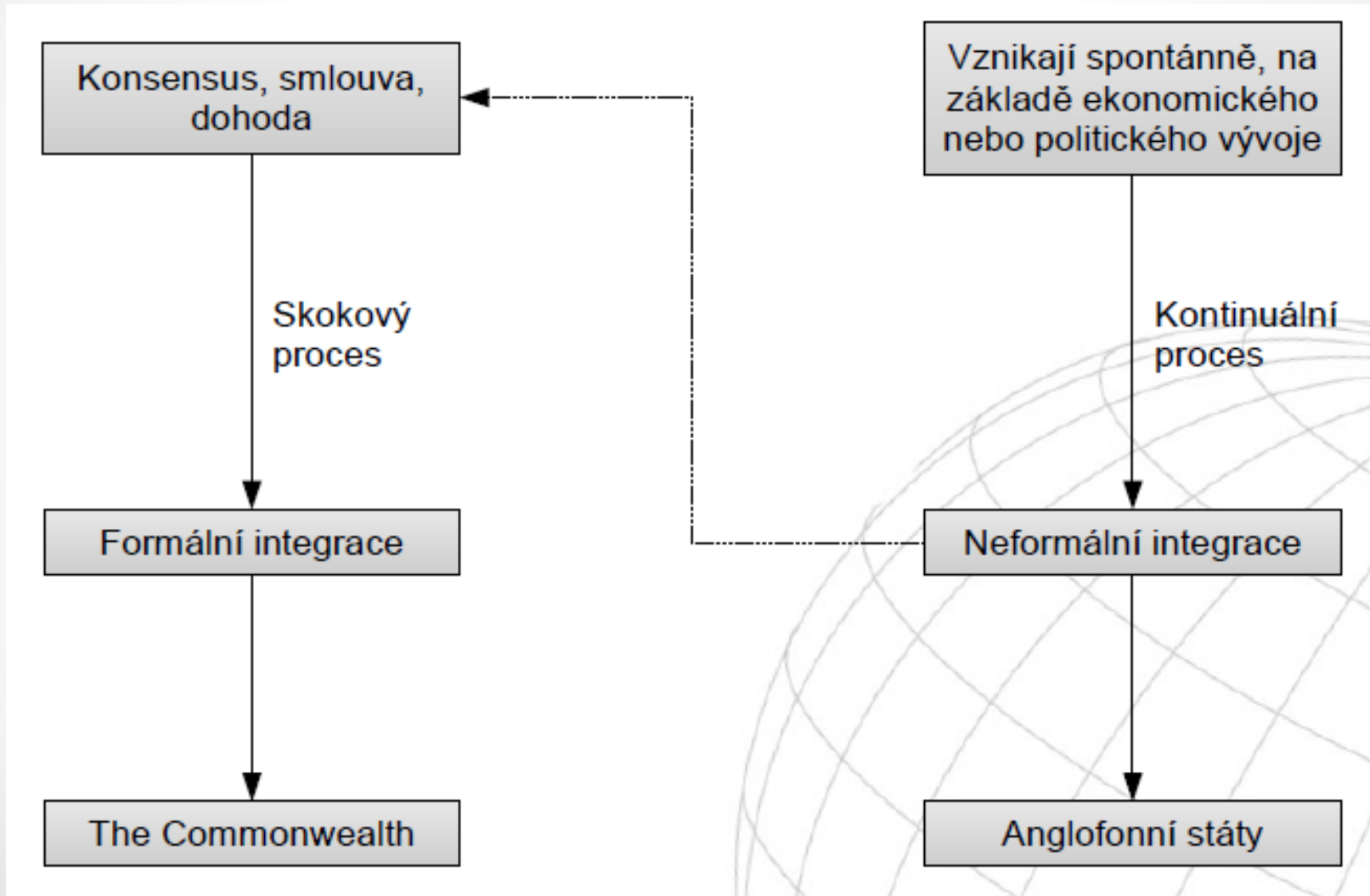
Integrace

- Dynamický jev (proces) → sjednocování Evropy vs. statický jev (stav) → Evropská Unie
- Obojí probíhalo, probíhá a bude probíhat po celou historii civilizace
- V současnosti nové:
 - kvalitativní rysy – rychlost (v souvislosti s globalizací)
 - kvantitativní rysy – množství (v souvislosti s rychlostí a globalizací)

Integrační & diferenciační procesy

- Integrace – spojování, slučování původně samostatných, izolovaných jednotek do jednotného systému (celku)
- V politické geografii se jedná o spojování nezávislých státních celků (včetně vzdání se určité části moci, samostatnosti).
- Opakem integrace je desintegrace (diferenciace, separace..)
- V současném postmoderním světě probíhají oba procesy souběžně a především velice intenzivně
- Např. ekonomická globalizace vs. zvětšování rozdílů mezi severem a jihem

Formální a neformální integrace

Pozitivní a negativní integrace

- **Negativní integrace** má základ v odstraňování překážek, které brání rozvoji propojení ekonomik.
- **Pozitivní integrace** představuje konstituování nástrojů a institucí, které mají umožnit fungování vytvořeného trhu.

Funkcionální a institucionální integrace

- **Funkcionálního pojetí** mezinárodní ekonomické integrace předpokládá schopnost tržního mechanismu regulovat prostřednictvím objektivně působících ekonomických zákonů ekonomický vývoj vzájemně se hospodářsky propojujících zemí. Prakticky vylučuje vědomé zásahy státních či nadstátních institucí do ekonomického procesu, jsou nežádoucí.
- **Institucionální (dirigistické)** pojetí mezinárodní ekonomické integrace vychází z předpokladu, že regulativní úloha státu či nadstátních orgánů se stává předpokladem a podmínkou ekonomického růstu jednotlivých zemí. resp. integrujícího se společenství.

Integrace - dle způsobu vytváření

- **Integrace horizontální** - kdy integrační procesy zahrnují zároveň všechna odvětví ekonomik integrujících se zemí.
- **Integrace vertikální** (sektorovou) - kdy integrační procesy propojují ekonomiky zprvu pouze ve vybraných odvětvích, i když i zde je cílem integrovat postupně odvětví všechna.

Integrace dle teritoriálního hlediska

- **Lokální**, realizující integrační procesy mezi několika málo zeměmi,
- **Kontinentální**, zahrnující podstatnou část jednoho kontinentu,
- **Globální**, propojující rozhodující část ekonomik světa.

Druhy integrace

- Politické (Rada Evropy)
- Právní (Mezinárodní soudní dvůr)
- Vojensko-bezpečnostní (NATO)
- Ekonomické (OPEC)
- Sociální (ILO – Mezinárodní organizace práce)
- Ekologické (REC – The Regional Environmental Center for Central and Eastern Europe)
- Vědecko-technické (EUROATOM)
- Kulturní (UNESCO)
- Komplexní (Evropská Unie)

Typologie ekonomických integrací

- Pásmo volného obchodu
- Celní unie
- Společný trh
- Hospodářská unie
- Monetární unie
- Politická unie (nejvyšší stadium)

Pásmo volného obchodu

- Free trade zone
- Ruší se celní a jiné bariéry ve vzájemném obchodu (neplatí pro třetí státy, se kterými každý členský stát spolupracuje individuálně)
- Z celních unií bývají často vyňaty zemědělské komodity (kvůli ochraně vnitřního trhu)
- CEFTA, NAFTA, EFTA, ASEAN

Celní unie

- Customs union
- Odstraňuje obchodní bariéry mezi členskými státy
- Zavádí společný postup (cla, kvóty) vůči třetím zemím
- Vzniká potřeba společné ekonomické politiky
- Benelux (od roku 1948 – předobraz EU)
- Celní unie mezi Slovenskem a Českou republikou (1993-2004)
- EU - Turecko

Společný trh

- Common market
- Volný pohyb zboží, ale také tzv. výrobních faktorů – pracovních sil a kapitálu
- Všichni obyvatelé účastnických zemí se mohou ve státech dohody volně pohybovat (včetně možnosti práce nebo usazení)
- Evropská Unie (od roku 1993)

Hospodářská unie

- Stejné výhody jako v případě společného trhu – volný pohyb osob, služeb, zboží a kapitálu mezi účastnickými státy
- Veškeré ekonomické aktivity jsou propojené, vzájemně integrované a koordinované
- Současná fáze EU

Monetární (měnová) unie

- Konečné stádium ekonomické integrace
- Podmínky pro členské státy:
 - Záruka úplné a nevratné konvertibility měn
 - Plná liberalizace finančních toků
 - Úplná integrace bankovních a finančních trhů
 - Neodvolatelný fixing směnných kurzů bez flukтуаčního pásma
 - Jednotná monetární politika řízená centrální bankou
- V konečné fázi dochází ke sjednocování národních měn
- Maastrichtská smlouva nastiňuje monetární unii – část EU

Politická unie

- Společná politika se přesouvá z pouze ekonomické oblasti do sféry zahraniční, bezpečnostní, obranné a vnitřní politika
- Existují dvě základní varianty
 - Federace
 - Konfederace

Federace & konfederace

Federace

- Společná vláda a parlament
- Společná ústava
- Silné ústřední orgány
- USA, SRN, Rakousko

Konfederace

- Volnější vztahy mezi společnými orgány a členskými státy
- Neexistuje společná ústava, ale mezinárodní smlouva
- Původně Senegambie (1982-89), Spojené arabské emiráty, USA (1777-89, 1861-65), Švýcarsko (do 1848)
- De facto Bosna a Hercegovina
- Znak konfederace má EU

Významné integrace v historii

- Římská říše
- Rakousko-Uhersko
- Sjednocení Itálie a Německa
- USA, Sovětský Svaz
- Evropská Unie

- Příklady desintegrace – rozpad Římské říše, Rakouska-Uherska, SSSR, rozpady koloniálních impérií...

Regionální integrace (regionalizmus)

- Regionální dohody o ekonomické integraci, které stanovují pravidla obchodu pro své členy na jiné úrovni než mnohostranný obchodní režim.
- Podstatou těchto procesů je odstraňování diskriminačních překážek obchodu mezi dvěma či více státy a vytváření určitých prvků spolupráce a koordinace mezi nimi.
- **Regionalizmus** představuje jednu z nosných tendencí soudobého vývoje globalizovaného světa, spjatou s technologickým pokrokem, s liberalizací a s posilováním integračních vazeb mezi ekonomickými subjekty v daném hospodářsko-politickém prostoru.